Ο ΟΥΝΥΑΔΗΣ
ΚΑΙ Η ΥΠΟ ΜΩΑΜΕΘ Β΄ ΤΟΥ ΠΟΡΘΗΤΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ ΤΩ 1456.

Α΄.

Οἱ γιγάντιοι ἀγῶνες, οὓς ἡ Ἑλληνικὴ ἐν Βυζαντίῳ Αὐτοκρατορία κατέβαλεν ἐν τοῖς ὑστάτοις αὐτῆς χρόνοις, ὅπως, περισῴζουσα καὶ ὑπερασπίζουσα τὸ προπύργιον τῆς Χριστιανοσύνης, τὴν Βασιλεύουσαν αὐτῆς «Πόλιν», περισώσῃ συγχρόνως καὶ τοὺς ἐν διαμορφώσει εὑρισκομένους λαοὺς τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἐκβαρβαρώσεως, ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωάννου Οὐνυάδου. Ὡς ἀναφέρει ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος,[1] τοὺς ἀγῶνας τούτους διεξήγαγον, περικαλύψαντες τὰς τελευταίας τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς στιγμὰς διὰ κλέους ἀθανάτου, τρεῖς συγχρόνως ἥρωες Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, Γεώργιος Καστριώτης, ὁ καὶ Σκενδέρβεης, καὶ ὁ Ἰωάννης Οὐνυάδης.

Τὸ ὄνομα τοῦ Οὐνυάδου εἶναι συμπαθὲς μὲν τοῖς Ἕλλησι, πολύκροτον δὲ κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολήν. Δημώδης ἔμμετρος Διήγησις τὸν ὀνομάζει Ἰάγκον τὸν πανθαύμαστον καὶ μέγαν στρατιώτην. Πολλοὶ ἔχουσι γράψει περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς καταγωγῆς του, ἥτις εἶναι σκοτεινή. Φαίνεται ὅτι κατάγεται ἐξ εὐγενοῦς οἴκου τῆς Τρανσυλβανίας καὶ ὅτι ἐγεννήθη μᾶλλον περὶ τὸ 1387. Ἀρχίσας τὸ στρατιωτικόν του στάδιον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Κροατίας, ὑπηρέτησεν εἶτα, κατὰ τὸν Χαλκοκονδύλην, ἐν τῷ τουρκικῷ στρατῷ, ὑπὸ τὸν Ἀλῆν, τὸν υἱὸν τοῦ Εὐρενός. Ὕστερον εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας καὶ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Σιγισμόνδου, μεταβὰς δὲ μετ᾿ αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν ὑπηρέτησεν ἐπὶ δύο ἔτη ὑπὸ Φίλιππον τὸν ἡγεμόνα τοῦ Μεδιολάνου, καὶ ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν καὶ πάλιν εἰς Οὐγγαρίαν, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Σιγισμόνδου, ἤρχισε τοὺς κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνάς του. Βασιλεύοντος ἤδη τοῦ Ἀλβέρτου, γαμβροῦ καὶ διαδόχου τοῦ Σιγισμόνδου, κατεδίωξε μὲ μικρὸν στρατὸν μισθοφόρων τοὺς εἰς Τρανσυλβανίαν εἰσελάσαντας Τούρκους, εὑρὼν δὲ μόνον τὴν ὀπισθοφυλακὴν αὐτῶν κατασυνέτριψεν αὐτήν.

Ὁ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπισυμβὰς θάνατος τοῦ Ἀλβέρτου ἐπέφερεν ἐμφυλίους διαμάχας ἐν Οὐγγαρίᾳ· ἡ μὲν πλειονότης τῶν Οὔγγρων ἐκάλεσεν εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας Βλαδίσλαον, ἡ δὲ μειονότης ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς

[1] Ἱστορία τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους, τόμ. Ε΄ (1874), σελ. 357, 358, 362 κ. ἑφ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

χήρας βασιλίσσης, ἥτις μετ᾽ οὐ πολὺ ἔτεκεν υἱόν, κληθέντα Λαδίσλαον. Ὁ Οὑνυάδης ἐτάχθη πρὸς τὴν μερίδα τοῦ ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας στεφθέντος Βλαδισλάου.

Οἱ Τοῦρκοι ὅμως ἤδη εἶχον καταλάβει τὸ ἐν Σερβίᾳ φρούριον Σένδρε, ὁ φρούραρχος τοῦ ὁποίου, καλούμενος Ἰσὰκ πασσᾶς, ὅπως εὐαρεστήσῃ τῷ Σουλτάνῳ Μουρὰτ τῷ Β΄, ἐπετέθη κατὰ τοῦ Βελιγραδίου, μὴ ἐπιτυχὼν δ᾽ εἰς τὴν ἅλωσιν αὐτοῦ ἐδῄωσε τὴν Σερβίαν. Ὁ Οὑνυάδης συναθροίσας τὸν μικρὸν στρατόν του, καταστρέφει τὸν τουρκικόν, καίτοι δεκάκις ἰσχυρότερον, ὁ δὲ Σουλτάνος φρυάττων πέμπει 80,000 ἄνδρας ὑπὸ τὸν Μεδζὶτ βέην κατὰ τῆς Τρανσυλβανίας. Ταύτην προασπίζει ὁ Γεώργιος Λέπης, ἐπίσκοπος τῆς Ἄλβας Ἰουλίας. Κρατερὰ μάχη συνάπτεται παρὰ τὸν Ἅγιον Ἐμέριχον, ὁ Λέπης φονεύεται, ὁ δὲ Μεδζὶτ ἀγγέλλει τῷ Σουλτάνῳ τὴν «μεγάλην» νίκην αὐτοῦ, νομίζων ὅτι ἐξεμηδένισε τὸν Οὑνυάδην. Ὁ Οὑνυάδης ὅμως συναθροίσας τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ἐλαύνει ἐπὶ τὴν Ἑρμανστάτην (Ἑρμανούπολιν), ἐμφανισθεὶς ἀντιμέτωπος τῶν Τούρκων. Ὁ Μεδζὶτ ἐκμανεὶς προκηρύττει χρηματικὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν κομίσοντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Οὑνυάδου. Οὖγγρος ἱππότης, ὁ Σίμων Κέμενυ, περιβληθεὶς τὴν στολὴν καὶ τὸν θώρακα τοῦ Οὑνυάδου, ἕλκει καθ᾽ ἑαυτοῦ 10,000 Τούρκους· καὶ πίπτει μὲν αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν 500 Οὖγγροι γενναῖοι, ἀλλὰ συγχρόνως πίπτουσι καὶ 20,000 Τοῦρκοι καὶ αὐτὸς ὁ Μεδζὶτ βέης, τοῦ Οὑνυάδου λεηλατήσαντος ἅπαν τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον καὶ διώξαντος τοὺς Τούρκους μέχρι Βλαχίας. Νέος τουρκικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν βεηλέρβεην Σεχαμπεττὶν εἰσβάλλει εἰς Τρανσυλβανίαν. Ὁ Οὑνυάδης μετὰ 15,000 ἀνδρῶν καταλαμβάνει τὸ στενὸν τῶν Σιδηρῶν Πυλῶν καὶ ἐπιτηδείως διατάξας τὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ νικᾷ κατὰ κράτος τοὺς Τούρκους· ὅλον τὸ στρατόπεδόν των καὶ 200 σημαῖαι πίπτουν εἰς χεῖρας τῶν Οὔγγρων, 500 αἰχμαλωτίζονται, οἱ δὲ λοιποί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Σεχαμπεττίν, πολλοὶ βέηδες καὶ οἱ ἄριστοι τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ κατασφάζονται. Εἶναι ἡ λαμπροτάτη περίοδος τοῦ Οὑνυάδου· οἱ Τοῦρκοι εἶχον ταπεινωθῆ, ἐπανειλημμένως δ᾽ ἔκτοτε ὁ Οὑνυάδης εἰσέβαλεν εἰς τὰς τουρκικὰς χώρας.

Ὁ πρὸς τοὺς Τούρκους ὅμως πόλεμος συνεχίζεται· ὁ Οὑνυάδης ἐκστρατεύει, ἀποφασισμένος νὰ διώξῃ τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῆς Εὐρώπης. Μὲ 12,000 ἐφορμᾷ καὶ καταστρέφει 20,000 Τούρκους παρὰ τὴν Ναϊσὸν (Νύσσαν), κυριεύσας καὶ τὸ φρούριον αὐτῆς. Τρεῖς ὅμως νέαι τουρκικαὶ στρατιαὶ εἶναι καθ᾽ ὁδόν. Αὐθωρεὶ ὁ Οὑνυάδης προπορευθεὶς νικᾷ αὐτάς, τὴν μὲν μετὰ τὴν δὲ καὶ ἐλαύνει μέχρι Σόφιας, ἣν ἐπίσης κυριεύει. Ἐκεῖ ὅμως μανθάνει ὅτι εὑρίσκεται ἀπέναντι τοῦ Σουλτάνου ἄγοντος μέγαν στρατὸν καὶ ὅτι ὁ βεηλέρβεης τῆς Ἀνατολῆς εὑρίσκεται εἰς τὰ νῶτά του ἀποκόψας τὴν πρὸς τὸ κύριον σῶμα τοῦ οὐγγρικοῦ στρατοῦ ἐπικοινωνίαν. Στρέφει τότε ὀπίσω, ἐπιτίθεται τὴν νύκτα κατὰ τοῦ βεηλέρβεη, νικήσας δ᾽ αὐτόν, ἑνώνεται μετὰ τοῦ κυρίως στρατοῦ. Ἐκεῖθεν ὁδηγεῖ τὸν στρατόν του εἰς τὰ ὄρη, τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

Ο ΗΡΩΣ ΟΥΝΥΑΔΗΣ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

ὄντος ἐστρατοπεδευμένου ὄπισθεν τοῦ Αἵμου. Τῶν Τούρκων ἐπιτεθέντων ἐν τῷ στενῷ κατὰ τῶν Οὔγγρων, ὁ Οὐνυάδης δίδει τὸ σύνθημα τῆς ὑποχωρήσεως καί, ἐνῷ οἱ Τοῦρκοι κατεδίωκον μέχρι τῆς ἐξόδου τοῦ στενοῦ, οἱ Οὔγγροι σταματοῦν καὶ τῇ βοηθείᾳ ἐφεδρείας φυλαττούσης ἐκεῖ, νικῶσι κατὰ κράτος τοὺς Τούρκους. Ὁ Σουλτάνος πλήρης θλίψεως ἔτιλλε τὸν πώγωνα, κεκμηκὼς δ' ἔκ τε τοῦ συνεχοῦς πολέμου καὶ τῶν ἡττῶν, ἃς ὑπέστη ἔν τε Ἀνατολῇ ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα τῆς Καραμανίας καὶ ἐν Ἠπείρῳ ἀπὸ τὸν Γεώργιον Καστριώτην, συνάπτει δεκαετῆ εἰρήνην πρὸς τοὺς Οὔγγρους.

Αὕτη ὅμως δὲν διήρκεσεν οὔτε ἓξ ἑβδομάδας. Ὁ Οὐνυάδης ἐκστρατεύει ἐκ νέου, πιεζόμενος ὑπὸ τῶν περιστάσεων, τῇ δὲ 10ῃ Νοεμβρίου 1444 συνάπτεται ἡ παρὰ τὴν Βάρναν μάχη, καθ' ἣν ὁ Σουλτάνος κατάγει τελειωτικὴν νίκην κατὰ τῶν Οὔγγρων, πεσόντος καὶ τοῦ βασιλέως Βλαδισλάου. Ὁ Οὐνυάδης συνελήφθη προδοτικῶς ὑπὸ τοῦ Δρακούλου, ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας, καὶ προσεφέρθη εἰς τὸν Σουλτάνον, οὗτος ὅμως μεγαλοψύχως ἀπέκρουσε τὴν προσφοράν, καὶ ὁ Οὐνυάδης ἀφέθη ἐλεύθερος.

Τῷ 1448 ὁ Σουλτάνος Μουρὰτ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Καστριώτου ἐν Κρόϊᾳ· ὁ Οὐνυάδης σπεύδει πρὸς βοήθειαν τοῦ συμμάχου του, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος μαθὼν τοῦτο, ἀφίνει τὴν Κρόϊαν καὶ βαδίζει κατὰ τοῦ Οὐνυάδου, ὃν νικᾷ εἰς μάχην συναφθεῖσαν παρὰ τὸ Κοσσυφοπέδιον, σωθέντος μόνον τοῦ Οὐνυάδου, ὅστις ὅμως, αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σερβίας Βράγκοβιτς, προσφέρεται εἰς τὸν Σουλτάνον· οὗτος καὶ τὴν φορὰν ταύτην μεγαλοψύχως ἀπορρίπτει τὴν προσφορὰν καὶ οὕτω πάλιν ὁ Οὐνυάδης ἀφέθη ἐλεύθερος.

Ἐν τῷ μεταξὺ τῷ 1446 ὁ Λαδίσλαος ἀνηγορεύθη βασιλεύς, κατόπιν δὲ πολλῶν σκευωριῶν καὶ δολοπλοκιῶν τῆς αὐλῆς, καὶ ἐνεδρῶν ἔτι κατὰ τοῦ Οὐνυάδου, ὁ Λαδίσλαος ἐπείσθη εἰς τὰς συμβουλὰς κλήρου καὶ μεγιστάνων καὶ εἰς ἔνδειξιν χάριτος δέχεται τὸν νεώτερον υἱὸν τοῦ Οὐνυάδου, τὸν μετέπειτα βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας Ματθίαν Κορβῖνον, εἰς τὴν αὐλήν.

Τοῦτο συνέβη τῷ 1453, ὁπότε συνετελεῖτο καὶ τὸ μέγα δρᾶμα τῆς Χριστιανωσύνης, ἡ ἅλωσις τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ Ἑλληνικὸν μεσαιωνικὸν Κράτος κατελύθη, κατόπιν ἐνδόξου ἐποποιίας τοῦ τε Ἑλληνικοῦ λαοῦ τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ ἥρωος αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. Ἔπεσεν οὕτως ὁ εἷς τῶν τριῶν στύλων, τῶν σῳζόντων τὴν Χριστιανωσύνην ἀπὸ τῆς βαρβάρου ἀσιατικῆς λαίλαπος...

Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1454 Μωάμεθ ὁ Πορθητὴς εἰσβάλλει εἰς τὴν Σερβίαν. Ὁ Οὐνυάδης δραμὼν καταστρέφει τὸν ἐκ 30,000 ἀνδρῶν στρατὸν τοῦ Φιροὺζ βέη καὶ προελαύνει νικηφόρος μέχρι Σόφιας, τοῦ Σουλτάνου ὑποχωροῦντος ὄπισθεν τῶν στενῶν τοῦ Αἵμου. Ἐπιστρέψας δὲ θριαμβευτὴς εἰς Βελιγράδιον ὁ Οὐνυάδης, ἀπεγοητεύθη ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν ἐρίδων καὶ τῷ 1455 παραιτεῖται ἐν τῇ ἐν Ἰουρίνῳ (Γκιὸρ ἢ Ράαβ) ἐθνοσυνελεύσει. Τοῦτο μαθὼν ὁ Σουλτάνος ἀποφασίζει νὰ βαδίσῃ κατὰ τοῦ Βελιγραδίου.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

Β΄.

Τὸ Α΄ μέρος τῆς παρούσης μελέτης ἐγράφη προεισαγωγικῶς, ὅπως γνωσθῶσιν οἱ μέχρι τοῦδε ἀγῶνες τοῦ Οὐνυάδου κατὰ τῶν Τούρκων. Τὰ συμβάντα τοῦ 1456, τὰ περιστρεφόμενα περὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ Βελιγραδίου, ἀναγράφονται ἐνταῦθα λεπτομερέστερον, ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίᾳ δύο ἀγνώστων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον Οὐγγρικῶν πηγῶν [1], προπάντων ἕνεκα τῶν ἱστορικῶν πορισμάτων, ἅτινα παρέχουν ταῦτα.

Τῇ 7ῃ Ἀπριλίου 1456 ταχυδρόμος τις ἔφερε τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἄγων μέγαν στρατόν, εἰσήλασεν εἰς Βουλγαρίαν, σκοπῶν νὰ πολιορκήσῃ τὸ Βελιγράδιον, καὶ περάσῃ τὸν Δούναβιν. Ὄντως ὁ Μωάμεθ ἐκκινήσας ἐξ Ἀδριανουπόλεως κατέστησε τὴν Σόφιαν βάσιν τῶν πολεμικῶν κατὰ τοῦ Βελιγραδίου ἐνεργειῶν του. Πρὸς πλείονα μάλιστα ἐξασφάλισιν ἔπεμψε δύο σώματα στρατοῦ εἰς τὸν Δούναβιν· τὸ μὲν εἰς τὴν Βιδίνην, τὸ δὲ εἰς Νεγοδῖνον διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Τιμόκ.

Ὁ οὐγγρικὸς στρατός, μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1454, εἶχε διαχειμάσει ἐν Βιδίνῃ, ἀπολυθεὶς τῷ 1454, ἅτε ἐκστρατείας ἑτέρας μὴ οὔσης, μικρὸν δὲ μόνον μέρος αὐτοῦ, 3000 ἄνδρες, ἔμενεν ὑπὸ τὰ ὅπλα δαπάναις τοῦ Οὐνυάδου. Ἐνῷ δὲ οἱ προσωπικοὶ ἐχθροὶ τοῦ Οὐνυάδου, ὁ Τσίλλεϊ καὶ ὁ Γάρα, ἔφυγαν ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς προελάσεως τοῦ Σουλτάνου, αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ τῆς Οὐγγαρίας ἐκλιπαροῦσι τὸν Οὐνυάδην, ὅπως ἀναδεχθῇ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς χώρας. Ὁ μικρὸς αὐτοῦ στρατὸς εἶχεν ἤδη συγκεντρωθῆ εἰς τὸ Βελιγράδιον, κατὰ τοῦ ὁποίου μετὰ πείσματος διηυθύνετο ὁ Σουλτάνος, καίτοι ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν στόλος τῆς Νεαπόλεως ἠπείλει τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἀφ᾽ ἑτέρου δ᾽ ὁ Γεώργιος Καστριώτης ἐβάδιζε καὶ οὗτος κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Πρὸ τῆς σοβαρότητος τῶν περιστάσεων, ἐλλείψει χρόνου μακρῶν συνδιασκέψεων, ὁ Οὐνυάδης διωρίσθη πολέμαρχος. Σπεύδει τῇ 12ῃ Ἰουνίου 1456 ἐκ Σεγεδίνου εἰς Βελιγράδιον, ὅπερ ἐφωδίασεν ἰδίοις ἀναλώμασι διὰ τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων καὶ φρουρᾶς ὑπὸ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λαδίσλαον, τὸν γυναικάδελφόν του Μιχαὴλ Σίλαγκυι, τὸν Μιχαὴλ Γούθι Ὄρσαγ καὶ τὸν Ἰωάννην Βαστίδα, ἐνῷ ὁ ἴδιος συνεπλήρου τὸν στρατὸν αὐτοῦ διὰ στρατολογίας.

Ἰδίως εὗρεν ἰσχυρὰν ὑποστήριξιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰωάννου Καπιστράνου. Εἰς τὸν ἔνθουν τοῦτον ἱερέα, ὅστις ἐγνώριζε μάλιστα νὰ ἐνθουσιάζῃ τὰ πλήθη, ἀξίζει ν᾽ ἀφιερώσωμεν βραχεῖαν βιογραφίαν. Τὸ ἀληθές του ὄνομα

---

[1] Gróf Teleky József, Hunyadiak Kora 1852. Kiss K., Hunyadi János utolsó hadjárata. Πρβ. καὶ Ἰ. Χάμμερ, Ἱστορία Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας, Τόμ. Β΄, σελ. 115 καὶ ἑφ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ἔνθ᾽ ἀν. Σ. Ι. Βουτυρᾶ καὶ Γ. Καρύδου, Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας Τόμ. Δ΄, ἐν λέξει Οὐνυάδης.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

ἦτο Κιόλη. Ἐγεννήθη ἐν Καπιστράνῳ τῇ 24η Ἰουνίου 1387 ἐκ γονέων εὐγενῶν. Διατελῶν δικαστὴς ἐν Νεαπόλει ἠρνήθη νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν παρὰ συνείδησιν, κατὰ προσταγὴν δὲ τοῦ προϊσταμένου δικαστηρίου, καὶ παραιτηθεὶς ἐκάρη μοναχός. Τῷ 1450 ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πάπα Ρώμης Νικολάου Ε΄ εἰς Γερμανίαν, Οὐγγαρίαν καὶ Πολωνίαν, μετὰ τοῦ Ἰακώβου Πικίνου, ὅπως στέψῃ τὸν Φρειδερῖκον καὶ διεξαγάγῃ τὴν κατὰ τῶν Τούρκων προπαγάνδαν. Διεκρίνετο ἐπὶ εὐσεβείᾳ, ζήλῳ καὶ ἁγνότητι. Τὸν ἐθεώρουν ἅγιον καὶ τῷ ἀπέδιδον πολλὰ θαύματα. Αἱ διδαχαί του, καίτοι μεταφραζόμεναι ὑπὸ ἑρμηνέων, ἐξεφανάτιζον τοὺς ἀκροατάς του. Ὥδευε συνήθως ἄνευ ἀκολουθίας, ἐνδεδυμένος ὡς ἁπλοῦς μοναχὸς καὶ γυμνόπους. Μετὰ λαμπρὰν ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος, ἀπῆλθεν ἐκ Νόϊστατ διὰ Βιέννην. Πρὸ τῆς πύλης τῆς Βιέννης τὸν ὑπεδέχθησαν πανηγυρικῶς ὁ δήμαρχος καὶ αἱ σχολαί. Πρῶτον ἐκήρυξεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, λαβὼν ὡς θέμα τοὺς λόγους τοῦ Ἱερεμίου (Α΄, ϛ΄) «ὁ ὢν δέσποτα Κύριε, ἰδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερος ἐγώ εἰμι». Καίτοι ὡμίλει λατινιστί, αἱ λέξεις του ἐνέπνεον περισσότερον ἢ ἡ γερμανικὴ μετάφρασις καὶ ἔκαμε πολλοὺς προσηλύτους.

Ὁ Οὐνυάδης ἀναχωρήσας εἰς Βιέννην, ὅπως προσκυνήσῃ τὸν βασιλέα Λαδίσλαον, συνήντησε τὸν Καπιστράνον καὶ τὸν ἔφερεν εἰς Οὐγγαρίαν. Ἔκτοτε ἐχρονολογοῦντο αἱ σχέσεις των· ἦτο φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ Οὐνυάδου μέχρι θανάτου. Ἡ πολιτική του δρᾶσις ἦτο μεγάλη. Εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν ἡ ἑλκυστικὴ εὐγλωττία του ἀπεσόβησε πάσας τὰς δυσχερείας καὶ συχνάκις ἀποκαθίστα τὴν ὁμόνοιαν. Πιστὸς φίλος τοῦ Οὐνυάδου, τὸν παρηγόρησε κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του. Ἐν ταῖς ἀγκάλαις του ἀπέθανεν ὁ ἥρως.

Παρὰ πᾶσαν προσπάθειαν τοῦ Οὐνυάδου, ὁ Σουλτάνος τὸν προέλαβεν. Εἶχεν ὁρκισθῇ ὅτι θὰ καταλάβῃ τὸ Βελιγράδιον ἐντὸς δεκαπενθημέρου. Πρὸς τοῦτο εἶχε κάμει μεγάλας προετοιμασίας. Ὁ στρατός του συνεκεντρώθη εἰς Ἀδριανούπολιν, ὁ δὲ στόλος τοῦ Δουνάβεως πλησίον τῆς Βιδίνης. Τὰ τηλεβόλα ἐχύθησαν ἐν Κρουσοβάτς ἐκ τῶν κωδώνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὁ στρατός του περιελάμβανεν 150,000 στρατιώτας τῆς ξηρᾶς, 200 πλοῖα καὶ 300 τηλεβόλα, ὧν εἰκοσιδύο ἦσαν 27 ποδῶν μήκους καὶ 2 ποδῶν διαμετρήματος. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ 7 καταπέλτας. Ὁ παμμέγιστος οὗτος στρατὸς ἀφίκετο πρὸ τοῦ Βελιγραδίου ἀρχὰς Ἰουνίου 1456.

Τὸ Βελιγράδιον κεῖται ἐπὶ πετρώδους λόφου, ἐν προεξοχῇ γλώσσης γῆς, σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Σαύου, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Δούναβιν. Τὸ φρούριον εἶναι ἐπὶ τοῦ ὑψίστου σημείου τοῦ βράχου ἐπὶ τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ τοῦ Σαύου, ὠχυρωμένον ὑπό τε τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης, δεσπόζον ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν. Ἡ πόλις κεῖται ἐπὶ τῶν δύο κλιτύων τοῦ λόφου, ἀσφαλιζομένη πρὸς μὲν τὸ μέρος τοῦ ὕδατος διὰ τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν καὶ διὰ τείχους, πρὸς δὲ τὸ τῆς στερεᾶς διὰ διπλῆς τάφρου, δύο περιτειχισμάτων καὶ ἄλλων. Ἀπέναντι

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

τοῦ Βελιγραδίου, ἐπὶ νήσου κειμένης μεταξὺ τοῦ Σαύου καὶ τοῦ Δουνάβεως, κεῖται τὸ Σεμλῖνον, ἐπὶ ρίζης λόφου. Τὸ φρούριον εἶχε κατοικηθῆ ὑπὸ τοῦ Οὐνυάδου ἐν καιρῷ εἰρήνης· αἱ δύο πόλεις συγκοινωνοῦσι διὰ γεφύρας. Πέντε μίλια κατὰ μῆκος τοῦ ρεύματος ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως κεῖται ἡ Σλαγκαμέντη, μέχρι τῆς ὁποίας ἐξετείνοντο τὰ τουρκικὰ πλοῖα, ὅπως ἐμποδίσωσι τὴν εἰς τὴν πόλιν προσέγγισιν. Πάντα τὰ πέριξ ἦσαν πεπληρωμένα ἀπὸ τουρκικὰς σκηνάς. Ἡ τοῦ Σουλτάνου εἶχε στηθῆ ἐπὶ λόφου δεσπόζοντος πάσης τῆς χώρας. Πέριξ αὐτῆς ἦσαν οἱ γενίτσαροι, ἐν δὲ τῇ κοιλάδι τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ. Πολλαχοῦ οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἐγκαταστήσει ἀποθήκας, καὶ δὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Μαγδαληνῆς, ἓν μίλιον μακρὰν τοῦ στρατοπέδου, ἥτις ἦτο πλήρης πυρίτιδος καὶ πολιορκητικῶν μηχανῶν. Καὶ μετὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν τῶν Τούρκων ἔφθανον διαρκῶς ἐκ Τουρκίας καὶ Βουλγαρίας βόες, κάμηλοι, βούβαλοι κλπ., φορτωμένοι μὲ μηχανάς, πολεμεφόδια, μύλους, καμίνους, ὡραίας σκλάβας πρὸς ἀποπλάνησιν τῶν Χριστιανῶν, καὶ πολλοὺς κύνας πρὸς ἀνάλωσιν τῶν ἀπορριμμάτων.

Ὁ Σουλτάνος, μόλις ἀφιχθείς, ἤρχισε δηῶν πᾶσαν τὴν χώραν καὶ βομβαρδίζων ἐπὶ 10 ἡμέρας τήν τε πόλιν καὶ τὸ φρούριον. Ὁ κρότος ἠκούετο μέχρι τοῦ Σεγεδίνου, εἰς ἀπόστασιν 24 μιλίων. Οἱ πολιορκούμενοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐμποδίσωσι πάντα ταῦτα. Ἐντὸς ὀλίγου τὰ τείχη ἦσαν ἐρείπια. Ἡ πόλις ὡμοίαζε πρὸς ἐπίπεδον μᾶλλον ἢ πρὸς ὀχυρὰν θέσιν. Ἡ φρουρὰ ἦτο τόσον κατάκοπος, ὥστε ἔνδοξος θάνατος ἐφαίνετο ἀνακούφισις. Ὁ μικρὸς στρατὸς τοῦ Οὐνυάδου ἦτο ἐπίσης παραπολὺ ἀσθενής, ὅπως ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἐνόει ὅμως ὅτι ἡ τύχη τῆς πατρίδος ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς σωτηρίας τοῦ Βελιγραδίου, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπέστησεν εἰς τοῦτο ὅλην του τὴν προσοχήν. Ἀλλὰ καὶ ἡμέρας τινὰς ἦτο ἀπαραίτητον νὰ περιμείνῃ καὶ διατελῇ θεατὴς τῶν συμβαινόντων. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασαν ἐπικουρίαι τινές. Ὁ Καπιστράνος ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ χιλιάδας τινὰς ἀνδρῶν προθύμων εἰς θυσίαν. Ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἦτο πεντηκοντάκις ἰσχυρότερος τοῦ οὑγγρικοῦ. Οἱ τοῦ Καπιστράνου σταυροφόροι συνέκειντο ἐκ πτωχῶν ἀνθρώπων, ἱερέων, μοναχῶν, ἀναχωρητῶν, μαθητῶν ὡπλισμένων μὲ ράβδους, δρέπανα, δίκρανα, ὀλίγων δὲ μόνον μὲ τουφέκια καὶ σπάθας. Ὁ Οὐνυάδης ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ Βελιγραδίου ἀπῄτει μεγίστην σπουδήν. Ἤδη ὁ Σίλαγκυι, ὁ τῆς πόλεως διοικητής, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ πόλις ἠδυνάτει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀντίστασιν καὶ ἐζήτησεν ἐπικουρίας. Τοῦτο ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον, διότι ὁ Σουλτάνος περιεκύκλωνε τὴν πόλιν μὲ τὸν στόλον καὶ τὸ στρατόπεδόν του. Ὁ Οὐνυάδης, ὅστις ἐδυσκολεύθη νὰ συναθροίσῃ στρατὸν εἰς τὰ πέριξ τῆς Τεμεσβάρης, συνεκέντρωσε πάντα τὰ πλοῖα τοῦ Δουνάβεως, ἅτινα εὗρε, καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὸν Σίλαγκυι νὰ ἑτοιμάσῃ ἐπίσης τὰ πλοῖα τῆς πόλεως, καθότι μέλλει νὰ προσβάλῃ τοὺς Τούρκους τῇ 14ῃ Ἰουλίου, μόλις δὲ συγκρουσθῶσιν οἱ στόλοι, νὰ προσβάλῃ καὶ ὁ Σίλαγκυι τοὺς Τούρκους κατὰ νώτων. Ἐντὸς

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

ὀλίγου 200 μικρὰ πλοῖα συνεκεντρώθησαν πλησίον τῆς Σλαγκαμέντης· ὁ Οὐνυάδης τὰ μετέτρεψεν ἐσπευσμένως εἰς πολεμικά, ἐφοδιάζων αὐτὰ μὲ παντοειδῆ πολεμεφόδια καὶ στρατιώτας. Εἰς τὸ μεγαλείτερον ἐξ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον προωρίσθη νὰ ὁδηγήσῃ τὰ ἄλλα, ἐπεβιβάσθησαν οἱ στρατιῶται καὶ ἐφορτώθησαν περισσότερα πολεμεφόδια. Ὁ μικρὸς οὗτος στόλος ἀπῆρε τὴν 14 Ἰουλίου. Ὅπως ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν ὁ Οὐνυάδης, ἔστησεν ὅλον τὸν στρατόν του ἐν θέσει μάχης παρὰ τὸν ποταμόν, καὶ ὁ ἴδιος μὲν ἦτο ἀρχηγὸς τῆς μιᾶς πτέρυγος, ὁ δὲ Καπιστράνος τῆς ἑτέρας. Οἱ Τοῦρκοι ἰδόντες τὴν προσέγγισιν τῶν μικρῶν οὐγγρικῶν πλοίων, εἰρωνικῶς ὑπεδέχθησαν αὐτά, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Οὔγγροι δὲν ἠστειεύοντο, ἤρχισαν ἀμυνόμενοι. Τῶν Οὔγγρων τοποθετημένων ὄντων παρὰ τὸν ποταμόν, οἱ Τοῦρκοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πέμψουν ἐπικουρίαν καὶ οὕτω κατώρθωσαν οἱ Οὔγγροι νὰ διασπάσωσι τὴν ἅλυσιν τὴν ἑνώνουσαν τὰ τουρκικὰ πλοῖα. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Σίλαγκυι διευθύνει 40 πλοῖα εἰς τὰ νῶτα τοῦ ἐχθροῦ, τοῦθ' ὅπερ διέσεισε τὴν τουρκικὴν παράταξιν, τεταραγμένην ἤδη ἐκ τῆς πρώτης ἐφόδου. Ἡ ναυμαχία διήρκεσε πέντε ὥρας. Ἐν τέλει ἡ εὐτολμία τῶν Οὔγγρων, ἡ εὐκινησία τῶν πλοίων των καὶ ἡ δυσκινησία τῶν τουρκικῶν ἐπέφεραν τὴν ἧτταν τῶν Τούρκων. Τρία τουρκικὰ πλοῖα κατεποντίσθησαν καὶ τέσσαρα ᾐχμαλωτίσθησαν. Ὁ Χαλκοκονδύλης γράφει: (418 - 8) «καὶ οἱ Παίονες διαχρησάμενοι τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς τὰς ναῦς κενὰς οὔσας τὰ σώματα καταθέμενοι τῶν φαρμακῶν, φορμηδὸν αὐτὰ ταξάμενοι, ἐνῆκαν φέρεσθαι ὑπὸ τοῦ ῥοῦ εἰς τὸ βασιλέως στρατόπεδον». Τὰ ἄλλα πλοῖα εἶχον πάθει τόσην φθοράν, ὥστε ὁ Σουλτάνος προετίμησε νὰ τὰ ἐμπρήσῃ, ὅπως μὴ πέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν Οὔγγρων. Οἱ Οὔγγροι ἔχασαν μόνον τὴν ναυαρχίδα, ὁ καταποντισμὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὀλεθριώτερος τοῖς Τούρκοις ἢ τοῖς Οὔγγροις, διότι ἐξερράγη αὕτη ἐν μέσῳ τοῦ τουρκικοῦ στόλου· οἱ Τοῦρκοι ἔσχον 500 νεκρούς, ὀλίγοι δ' ἦσαν οἱ μὴ τραυματισθέντες. Ἡ νίκη ἦτο τελεία· ὁ σκοπὸς τῶν Οὔγγρων, ἤτοι ἡ διὰ τοῦ Δουνάβεως συγκοινωνία μετὰ τῆς πόλεως, ἐπέτυχε πλήρως καὶ ἐξησφαλίσθη. Ὁ Οὐνυάδης ἔσπευσεν εὐθὺς νὰ ἐνισχύσῃ τὸ Βελιγράδιον μὲ στρατιώτας καὶ πολεμεφόδια, ἐνῷ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ του ἐστρατοπέδευσεν ἐν Σεμλίνῳ. Ὁ ἄμεσος κίνδυνος εἶχεν ἀποσοβηθῆ. Ὁ Οὐνυάδης κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὴν πειθαρχίαν καὶ διοργανώσῃ τὴν ἄμυναν. Ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως συνέκειτο ἐκ στρατιωτῶν προγυμνασθέντων καὶ ἐθνοφυλακῆς, πρὸς τούτοις δὲ ἐκ σταυροφόρων τινῶν ἐθελοντῶν κακῶς ὡπλισμένων καὶ μὴ ἠσκημένων. Ὁ Οὐνυάδης κατέταξε τούτους εἰς ἰδιαίτερα ἀποσπάσματα, ἐν οἷς ἡ στρατιωτική των γύμνασις ἐτελειοποιήθη. Οἱ Τοῦρκοι βλέποντες τὰς ἀσκήσεις ταύτας κατεγέλων τοὺς σταυροφόρους, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου ἐθαύμασαν αὐτούς. Ὁ Σουλτάνος ὅμως δὲν ἐπτοήθη. Ἤθελε νὰ ἐπιτύχῃ παντὶ σθένει. Ἦτο δὲ τόσον ἠρεθισμένος ἕνεκα τῆς ἐν τῷ Δουνάβει ἥττης τοῦ στόλου του, ὥστε ὠρκίσθη ὅτι ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἢ θὰ καταλάβῃ τὸ Βελιγράδιον ἢ θὰ ἀποθάνῃ ὑπὸ τὰ τείχη του. Ἤρχισε λοιπὸν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

βομβαρδίζων τὴν πόλιν μὲ μεγαλειτέραν ἔντασιν, ὅπως παρασκευάσῃ τὴν ἔφοδον. ῾Ετέρωθεν ἡ φρουρὰ τοῦ φρουρίου εἶχεν ἐφοδιασθῆ πλήρως καὶ εἰργάζετο δραστηρίως, ὅπως συμπληρώσῃ τὴν ἄμυναν. ῾Οσάκις τὰ τηλεβόλα

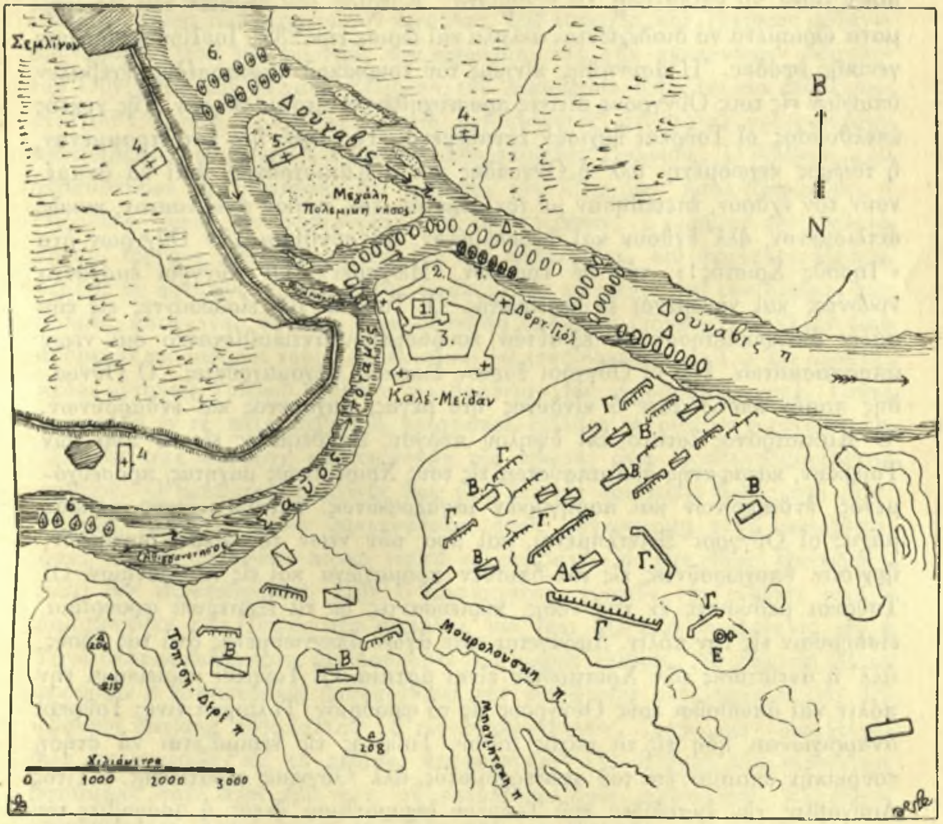

Αἱ περὶ τὸ Βελιγράδιον θέσεις Τούρκων καὶ Οὔγγρων κατὰ μῆνα ᾿Ιούλιον 1456.

Οὐγγρικὸς στρατός.	*Τουρκικὸς στρατός.*
1. Φρούριον Βελιγραδίου	Α. Στρατόπεδον τοῦ Σουλτάνου. ᾿Εφεδρεῖαι.
2. Τείχη »	Β. Τουρκικὸν πεζικὸν καὶ ἱππικὸν
3. Πόλις »	Γ. Τουρκικαὶ πυροβολαρχίαι
4. Οὐγγρικὸν στρατόπεδον	Δ. Τουρκικὸς στόλος
5. Στρατόπεδον σταυροφόρων	Ε. ᾿Εκκλησία ῾Αγίας Μαγδαληνῆς.
6. Οὐγγρικὸς στόλος	
7. Στόλος πόλεως Βελιγραδίου.	

κατέστρεφον τὰ τείχη καὶ τὰ προτειχίσματα, οἱ πολιορκούμενοι ἐπεδιώρθωνον αὐτὰ ἀμέσως. Εἰς ἐπίμετρον οἱ κανονιοβολισμοὶ ἐπροξένησαν βλάβας καὶ ἐν τῷ τουρκικῷ στρατοπέδῳ· σφαῖρα τηλεβόλου π. χ. ἐφόνευσε τὸν Καραδζᾶν,

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

βεηλέρβεην τῆς Ρούμελης, καὶ ἄλλους στρατηγούς. Ὁ Σουλτάνος ἐμαίνετο, ἡ δὲ λύσσα του ἔβαινε μεγεθυνομένη. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔμαθεν ὅτι ὁ ρωμαϊκὸς στόλος ἀφικόμενος εἰς Ἑλλήσποντον στενοχωρεῖ τὰς παραλίους χώρας· ἀπεφάσισεν ὅθεν νὰ ἐπισπεύσῃ τὰ πράγματα. Ἐμέρισε τὸν στρατόν του εἰς τμήματα ὡρισμένα νὰ διαδέχωνται ἄλληλα καὶ ὥρισε τὴν 23ην Ἰουλίου ὡς ἡμέραν γενικῆς ἐφόδου. Ἡ ἀσυνήθης κίνησις τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου ἐνέβαλεν ὑποψίαν εἰς τοὺς Οὔγγρους, οἵτινες προσευχηθέντες ἡτοιμάσθησαν. Τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν ἐπιτιθέμενοι. Τὸ τεῖχος ἦτο κατεστραμμένον, ἡ τάφρος κεχωσμένη· ἀλλ᾽ ὁ Οὐνυάδης καὶ ὁ Καπιστράνος, ἀντὶ νὰ ἀναμένουν τὸν ἐχθρόν, ἐπετέθησαν μὲ τὸν στρατόν, τὸν σχεδὸν ἀγύμναστον, κακῶς ὡπλισμένον, ἀλλ᾽ ἔνθουν καὶ ἀφοσιωμένον. Τὸ σύνθημα τῶν Οὔγγρων ἦτο «Ἰησοῦς Χριστός!», τῶν δὲ Τούρκων «Μωχαμέτ». Οἱ Οὔγγροι ἐμάχοντο νικῶντες καὶ νικώμενοι ἐκ περιτροπῆς. Οἱ Τοῦρκοι δὶς εἰσδύσαντες εἰς τὴν πόλιν ἀπεκρούσθησαν· οἱ ἐξ αὐτῶν κουρασμένοι ἀντικαθίσταντο διὰ νέων ἀποσπασμάτων, ἐνῷ οἱ Οὔγγροι ἔμενον διαρκῶς τειχομαχοῦντες. Ὁ Οὐνυάδης παρῆν ὁπουδήποτε ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας, μαχόμενος καὶ ἐνθαρρύνων. Ὁ Καπιστράνος ἵστατο ἐπὶ ὑψηλοῦ πύργου, ἐκτεθειμένος εἰς τὸ πῦρ τῶν Τούρκων, καταφανὴς ἀκαταπαύστως εἰς τοὺς Χριστιανοὺς μαχητάς, προσευχόμενος, ἐνθαρρύνων καὶ παρηγορῶν μεγαλοφώνως. Κατόπιν ὅμως μακρᾶς μάχης οἱ Οὔγγροι ἐξηντλημένοι, καὶ πρὸ τῶν νέων τουρκικῶν δυνάμεων, ἤρχισαν ὑποχωροῦντες εἰς τὸν ὄπισθεν προμαχῶνα καὶ εἰς τὸ φρούριον. Οἱ Τοῦρκοι μεθύοντες ἐκ τῆς νίκης, κυριεύσαντες δὲ τὰ ἐξωτερικὰ φρουρίδια, εἰσδύουσιν εἰς τὴν πόλιν. Διεξάγεται τότε ἀγὼν ἀπεγνωσμένος ἀνὰ τὰς ὁδούς, ἀλλ᾽ ἡ ἀντίστασις τῶν Χριστιανῶν εἶναι ματαία. Οἱ Τοῦρκοι κυριεύουσι τὴν πόλιν καὶ ἀπωθοῦσι τοὺς Οὔγγρους εἰς τὸ φρούριον. Τολμηροί τινες Τοῦρκοι ἀναρριχῶνται ἤδη εἰς τὸ τεῖχος αὐτοῦ. Τοῦρκός τις ἑτοιμάζεται νὰ στήσῃ τουρκικὴν σημαίαν ἐπὶ τοῦ προτειχίσματος, ἀλλ᾽ Οὔγγρος στρατιώτης, ὁ Τίτος Δούγοβιτς, τὸν ἐμποδίζει· τοῦ Τούρκου ἰσχυροτέρου ὄντος, ὁ Δούγοβιτς τὸν ἐναγκαλίζεται, ρίπτεται μετ᾽ αὐτοῦ κάτω τοῦ τείχους καὶ ἀμφότεροι συντριβέντες, εὑρίσκουσιν ἔνδοξον θάνατον.

Ὁ ἀγὼν ἤδη διεξάγεται ὑπὲρ τῆς γεφύρας, τῆς συνδεούσης τὴν πόλιν μετὰ τοῦ φρουρίου. Οἱ Οὔγγροι εἶναι πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἀπώλεια αὐτῆς θὰ ἐσήμαινε τὴν γενικὴν καταστροφήν. Ὁ ἀγὼν ἐμαίνετο πεισματωδῶς μέχρι τοῦ ὄρθρου. Ὁ ἀνατέλλων ἥλιος ἔδειξεν εἰκόνα θλιβερωτάτην. Ἡ πόλις εἶχε κυριευθῆ, εἰς δὲ τὴν γέφυραν διεξήγετο ἀγὼν ἄνισος μὲ ὑπερέχουσαν τὴν τουρκικὴν δύναμιν. Οἱ Οὔγγροι ἤρχισαν ἤδη ὑποχωροῦντες εἰς τὴν βίαν, οἱ δὲ Τοῦρκοι κατέχοντες τὰς τάφρους τοῦ φρουρίου ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὰ τείχη, μὴ εὑρίσκοντες σχεδὸν ἀντίστασιν· ἡ τελεία καταστροφὴ σχεδὸν ἐπέκειτο. Οἱ Χριστιανοὶ ἐθεώρουν περιττὴν πᾶσαν ἐξακολούθησιν τῆς μάχης. Μόνοι ὁ Οὐνυάδης καὶ ὁ Καπιστράνος μένουσιν ἀκλόνητοι. Κατὰ διαταγήν των οἱ Οὔγγροι

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

ρίπτουν κατὰ τῶν ἐπιτιθεμένων φρύγανα φλεγόμενα, βεβρεγμένα εἰς πίσσαν καὶ θεῖον· ταῦτα ριπτόμενα εἰς τὰς πυκνοτάτας τάξεις τῶν Τούρκων μεταδίδουν εἰς τὰς πλατείας ἀναξυρίδας των τὸ πῦρ, ὅπερ διαδίδεται ταχέως ζωογονούμενον ὑπὸ τῆς ταχείας τῶν στρατιωτῶν κινήσεως. Τὴν ταραχὴν τῶν Τούρκων αὐξάνει αἰφνιδία ἐπίθεσις τῆς φρουρᾶς τοῦ φρουρίου ὑπὸ τὴν προσωπικὴν ὁδηγίαν τοῦ Οὐνυάδου, τοῦ Μιχαὴλ Σίλαγκυι, τοῦ Λαδισλάου Κάνιζαη καὶ τοῦ Σεβαστιανοῦ Ρόζωνυι. Ὁ ἐχθρὸς παύεται ἀνθιστάμενος καὶ φεύγει προτροπάδην πανικόβλητος· ἐν βραχεῖ ἡ πόλις ἐκενώθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων ἦτο μέγιστος. Αἱ ἀπώλειαι τῶν Οὔγγρων ἦσαν μικρότεραι, ὁ Οὐνυάδης ὅμως δὲν παρεσύρθη ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας. Γνωρίζων τὸν ἐχθρὸν ἀρκετὰ ἰσχυρόν, ἀπηγόρευσε τὴν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου ἔξοδον, στήσας δὲ φρουρὰς εἰς τὰς πύλας ἔλαβε πάντα τὰ μέτρα διὰ τὴν ἄμυναν τῆς πόλεως κατὰ νέας ἐφόδου. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ ἐμποδίσῃ ἀριθμόν τινα ἀνδρείων νὰ διώξωσι τοὺς Τούρκους καὶ νὰ τοὺς σφάζωσιν. Οἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ μένοντες Τοῦρκοι ἐξῆλθον εἰς βοήθειαν τῶν ὁμοθρήσκων των. Τοῦτο ἰδόντες οἱ ἐν τῇ πόλει μείναντες χριστιανοὶ ἐξῆλθον, παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν. Ἤρχισε τότε νέα μάχη αἱματηροτέρα τῆς πρώτης ἄνευ προδιαγεγραμμένου σχεδίου. Ὁ Καπιστράνος μείνας ἕως τότε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως συγκρατήσῃ τοὺς σταυροφόρους, οἵτινες ἀπέδωκαν πάντα ταῦτα τὰ συμβάντα εἰς τὴν θείαν ἔμπνευσιν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Τότε ὁ Καπιστράνος κρατῶν τὴν ράβδον του, ὁ σημαιοφόρος του Πέτρος τὴν σημαίαν, καὶ δύο ἱερεῖς, ὁ Ἀμβρόσιος καὶ ὁ Ταγλιακότιος, διέρχονται τὸν Δούναβιν διὰ μικρᾶς λέμβου. Ἀφικόμενος εἰς τὸ φρούριον ὁ Καπιστράνος ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τοῦ στρατοῦ του. Οἱ φρουροὶ ματαίως προσπαθοῦν νὰ τὸν συγκρατήσουν. Τρέχει μετὰ δύο χιλιάδων σταυροφόρων εἰς τὸ πεδίον, ἀναφωνήσας· «Ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων βοηθήσας ἡμῖν ἄχρι τοῦ νῦν, οὐ καταλείψει ἡμᾶς τοὐντεῦθεν. Ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου Αὐτοῦ ἐκχέει ἐφ' ἡμῶν ἀόρατον δύναμιν».

Οἱ σταυροφόροι ἐνθουσιασθέντες ὑπῆρξαν ἀκαταμάχητοι, συντρίβοντες τὰ ἄριστα τουρκικὰ σώματα φθάνουσι μέχρι τοῦ στρατοπέδου τοῦ Σουλτάνου. Οὗτος βλέπων τὴν τόλμην των συγκεντρώνει πάσας τὰς διαθεσίμους δυνάμεις του, ὅπως ἀποκόψῃ τὴν ὀπισθοχώρησιν τῶν σταυροφόρων. Ὁ Οὐνυάδης ὅμως, παρατηρήσας ὅτι ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἀμελήσει τὴν φύλαξιν τῶν χαρακωμάτων του ἐπωφελήθη ἀμέσως τοῦ σφάλματος τούτου. Ὡς ἀστραπὴ ἐξέρχεται τῆς πόλεως μὲ τὰ διαθέσιμα ἀποσπάσματά του, κατασφάζει τὰς ὀλίγας τουρκικὰς φρουρὰς καὶ κυριεύει τὰ χαρακώματα. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Σουλτάνος μὲ τὸ ἱππικόν του εἶχεν ἀπωθήσει πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ μικρὸν σῶμα τῶν σταυροφόρων, εἰσδυσάντων μέχρι τῶν σκηνῶν καὶ καταρριψάντων ταύτας, ἐπιστρέψας δ' εἰς τὰ χαρακώματα, εὗρε ταῦτα εἰς χεῖρας τῶν Οὔγγρων κανονοβολούντων αὐτὸν διὰ τῶν ἰδίων του τηλεβόλων. Ἐδέησε τότε νὰ ἀπο-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

συρθῇ εἰς τὸ στρατόπεδόν του καὶ διέταξε τοὺς γενιτσάρους νὰ ἀνακαταλάβωσι τὰ χαρακώματα, ἀλλ᾽ οὗτοι διεσκορπίσθησαν ἐν τῇ γενικῇ συγχύσει· Ὁ ἀγᾶς τῶν γενιτσάρων, Χασάν, ἰδὼν τὴν παραφορὰν τοῦ Σουλτάνου ρίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν Χριστιανῶν μετά τινων πιστῶν του καὶ εὑρίσκει τὸν θάνατον. Ὁ ἀγὼν διήρκεσεν ἀκόμη χρόνον τινὰ ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου. Οἱ Τοῦρκοι ἀπωθήθησαν πανταχοῦ, ὁπότε κατέφθασαν 6,000 σπαχῆδες τοποθετημένοι ἐν ἐφεδρείᾳ. Μετ᾽ ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα οὗτοι κατώρθωσαν νὰ ἀπωθήσουν τοὺς Χριστιανοὺς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ὁ ἀγὼν διεκόπη καὶ οἱ Οὔγγροι ἀπεσύρθησαν ἀπὸ τὰ χαρακώματα, καταληφθέντα ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ὁ Ουνυάδης ἀγνοῶν τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν Τούρκων, διέταξε νὰ πληρώσωσι τὰς τάφρους καὶ καταστρέψωσι τὰ χαρακώματα. Τούτων γενομένων, ἀπέσυρε πάντα τὰ σώματα εἰς τὸ φρούριον μὲ τὰ κυριευθέντα τηλεβόλα. Τὰ μέτρα ὅμως ταῦτα ἀπεδείχθησαν περιττά. Τὴν νύκτα ὁ ἐχθρὸς πανικόβλητος ὑπό τε τῆς ἥττης, τοῦ θανάτου στρατηγῶν, οἷος ὁ Χασάν, ὁ Τουραχάν κλπ., ἀλλὰ πρὸ παντὸς τοῦ τραυματισμοῦ τοῦ Σουλτάνου, εἶχε τραπῆ εἰς φυγήν. Τὸ εἶδος τοῦ τραύματος τοῦ Σουλτάνου δὲν εἶναι γνωστόν· ἐλέχθη ὅτι οὗτος ἀπωλέσας τὰς αἰσθήσεις του μετεφέρθη ὑπὸ τῶν περὶ αὐτόν. Ὁ πανικὸς τῶν Τούρκων ἦτο τοσοῦτος, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ σταματήσωσι καὶ αὐτὸς δ᾽ ὁ Σουλτάνος πανικόβλητος ἔφευγε προτροπάδην. Ἀπὸ τότε δὲν ἤθελε νὰ ἀκούῃ τὸ ὄνομα τοῦ Βελιγραδίου. Ἡ μάχη διήρκεσεν 24 ὥρας. Ὁ Οὐνυάδης κατέσφαξεν ἰδιοχείρως δώδεκα Τούρκους· 40,000 Τοῦρκοι ἐκάλυψαν τὸ πεδίον τῆς μάχης. Μέγας ἀριθμὸς αὐτῶν ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ σερβικοῦ πλήθους. Αἱ ἀπώλειαι τῶν Οὔγγρων ἦσαν μικρότεραι. Κατὰ τὸ ἡμερολόγιον τῶν Τσίλλεϊ ἐχάθησαν 3,048 Οὔγγροι, κατὰ τὸν Οὔνρεστ ὅμως 15,000. Ἐκυριεύθησαν 300 τηλεβόλα, 23 πλοῖα κλπ.

Ὁ Οὐνυάδης ἀνήγγειλε τὴν νίκην εἰς ἐπίσκοπόν τινα ὡς ἑξῆς: «Nuncius refert quod duodecim bombardae viginti palmorum ab hostibus receptae sunt, octo verum quae sursum lapides jactant, 150 instrumenta ad lapides jaciendos. Vice imperator turcorum occisus est.» Πρὸς δὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Διονύσιον ἔγραφεν: «Ὅλα τὰ τηλεβόλα τῶν Τούρκων ἐκυριεύθησαν· ὁ ἀριθμὸς τῶν κυριευθέντων πλοίων εἶναι 23, ὁ δὲ τῶν τουφεκίων ἄπειρος. Ἡ ἄλλη λεία ἦτο σχετικῶς ἐλάττων, ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα πολεμεφόδια κατεστράφησαν ὑπὸ τοῦ πυρός.»

Οὕτως ἐσώθη τότε τὸ Βελιγράδιον, λυθείσης τῆς πολιορκίας αὐτοῦ. Δυστυχῶς ἕνα μῆνα βραδύτερον, ὁ Οὐνυάδης ὑπερκοπωθεὶς κατὰ τὰς πολεμικὰς ταύτας ἐπιχειρήσεις, καὶ τραυματισθείς, προσβληθεὶς δὲ προσέτι ἐκ κακοήθους ἐπιδημίας ἀπέθανε τῇ 17η Αὐγούστου 1456, ἄγων τὸ 68ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, κοινωνήσας ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τοῦ Σεμλίνου τῶν ἀχράντων μυστηρίων διὰ χειρὸς τοῦ γενναίου φίλου του Ἰωάννου Καπιστράνου, ἀφοῦ ηὐλόγησε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Λαδίσλαον καὶ Ματθίαν, τὸν μετέπειτα

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212

ὑπὸ τὸ ὄνομα Ματθία Κορβίνου βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας. Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἄλβας Ἰουλίας.

Λέγεται ὅτι ὁ σουλτάνος Μωάμεθ Β΄ μαθὼν τὸν θάνατόν του ἀνεφώνησεν: «Ἦτο ὄντως ἐχθρός μου ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἀλλ᾽ ὀφείλω νὰ λυπηθῶ διὰ τὸν θάνατόν του. Μέγαν ἄνδρα ἔχασεν ὁ κόσμος ἐν τῷ προσώπῳ του».

Οὕτως ἐξέλιπε καὶ ὁ δεύτερος ἐκ τῶν τριῶν ἡρώων, τῶν στύλων τῆς χριστιανοσύνης, σώσας τὸ πρὸς βορρᾶν προπύργιον αὐτῆς, καὶ ἀφοῦ ἤδη εἶχε πέσει ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Βυζαντίου ὁ ἥρως Ἕλλην αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Διηνεκῶς πολεμῶν ὁ Οὐνυάδης πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ πολλάκις κατατροπώσας αὐτούς, εἶχε καταρρίψει τελείως τὸ πολεμικὸν μένος των. Οὐδέποτε, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἰωάννου Οὐνυάδου, οἱ Τοῦρκοι εἶχον ὑποστῆ τοιαύτην ἧτταν οἵαν πρὸ τοῦ Βελιγραδίου. Τὸ πεζικόν των ἦτο ἐξουδενωμένον, τὸ ἄριστον μέρος τοῦ στρατοῦ των κατεστραμμένον. Μικρὸς στρατὸς θὰ ἤρκει τότε ὅπως ἀποδιωχθοῦν οἱ Τοῦρκοι ἐξ Εὐρώπης. 10,000 ἄνδρας ἐζήτησεν ὁ Οὐνυάδης παρὰ τῆς Εὐρώπης, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, καθότι ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἦτο ἐξηντλημένος. Δυστυχῶς τὰ εὐτελῆ τοπικὰ συμφέροντα τῶν τότε εὐρωπαϊκῶν χωρῶν πόρρω ἀπεῖχον ὅπως ἐπιτρέψουν αὐταῖς ὑψηλοτέραν πολιτικὴν συνείδησιν. Μύωπες καὶ ἀπαθεῖς ἐκώφευσαν εἰς τὴν ἔκκλησιν τοῦ Οὐνυάδου καὶ ἔμεινεν οὕτω τὸ ἄγος τοῦ Ἀσιάτου, τὸ «βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ». (Ματθ. κδ.΄ 15).

Συνταγματάρχης ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΜΟΥΡΑΤΥ

Ἐν Σεγεδίνῳ τῆς Οὐγγαρίας
κατ᾽ Αὔγουστον τοῦ 1927.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 00:43:14 EEST - 167.114.118.212